

Naturskyddsföreningen
Haninge

Medlemsblad

2019

Inklusive kallelse till årsmötet

Innehållsförteckning

2. Ordförandet har ordet
3. Årsmöte 21 mars – kallelse
3. Valberedningen söker...
3. Kontakter
4. Strandskyddet är hotat
4. Fossilfritt Haninge
5. Rapport från politikerträffen
6. Natursnokarna
7. Utflykter och aktiviteter

Ordförande har ordet

Välkomna till ett nytt år med Naturskyddsföreningen i Haninge!

Här hittar du flera intressanta aktiviteter. Välkommen att delta!

Just nu är klimatfrågorna högaktuella. Klimatmötet i Polen har nyligen avslutats och massiva åtgärder måste omedelbart vidtas för att hindra klimatförändringarna. Användningen av fossila bränslen minskar inte! Konkreta förslag på åtgärder för omställning behövs omedelbart. Vi ställer starka krav på politiker och andra beslutsfattare.

Detta är stora övergripande frågor som många gånger är svåra att sätta sig in i. Vad kan du som enskild individ och medlem i Naturskyddsföreningen göra?

Naturskyddsföreningens stora guide för att leva ett mer hållbart liv visar hur vi alla kan göra små och stora saker för att ta hand om vår planet!

365 tips för en mer hållbar vardag rekommenderas varmt!

Läs även Klimatet och omställningen av professor Staffan Laestadius, ett måste för oss miljövänner!

Ulf Zetterstedt

Årsmöte 21 mars – kallelse

Medlemmar i Naturskyddsföreningen i Haninge inbjuds/kallas till årsmöte. Mötet kommer att äga rum den 21 mars kl. 19:00 i Villa Runstenen i Västerhaninge.

Kvällen inleds med årsmötesförhandlingar och sedan kaffe med dopp. Mats T och Beatrice S visar bilder från Tanzania

Välkommen!

Valberedningen söker...

Dig som vill engagera dig i natur- och miljöfrågor eller hjälpa till med praktiska eller administrativa uppgifter. Välkommen att kontakta någon i valberedningen:

mats.tapper@naturskyddsforeningen.se

udjupedal@gmail.com

lilian.lundin@ownit.nu

Kontakter

Styrelsen: **haninge@naturskyddsforeningen.se**

Ulf Zetterstedt, ordförande

Thorbjörn Schwebs

Ingeborg May

Mia Bergbacken

Stina Svensson

Teckla Jackson

Marie Dokken

Beatrice Sandliden

Hemsida: haninge.naturskyddsforeningen.se

Postadress: Naturskyddsföreningen i Haninge

c/o Ulf Zetterstedt

Fläderstigen 21

136 72 Haninge

Strandskyddet är hotat.

Flera politiska partier pratar om att reformera, d.v.s. avskaffa, det generella strandskyddet. Det är uppenbart att de inte förstår strandskyddets betydelse vare sig för den biologiska mångfalden eller för det rörliga friluftslivet. Låt oss hoppas att kunskapsnivån ökar hos våra politiker framöver, både i Haninge och i riket.

Hur såg det ut i Haninge 2018 då?

Under 2018 har åtta strandskyddsmål i Haninge avgjorts i Mark- och Miljödomstolen. Strandskyddsdispensen har hävts i alla byggnadslovsärenden plus att en detaljplan har hävts på grund av felaktigt godkända strandskyddsdispenser. Ett av målen gäller av Länsstyrelsen utökat strandskydd till 300 meter, vilket domstolen också godkänt.

Haninge Naturskyddsförening hoppas att Haninge kommun tar lärdom av detta och inte beviljar strandskyddsdispenser framöver i tveksamma fall.

Fossilfritt Haninge

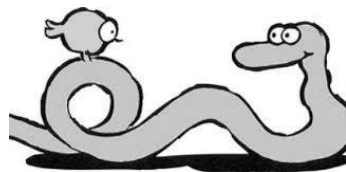
Samarbetet Fossilfritt Haninge har under 2018 haft två frukostmöten där Lasse Magnusson har representerat oss. Vattenfall har där presenterat arbetet med sitt betalssystem för laddning av elbilar. Nobina berättar att de kör alla bussar på fossilfritt HVO och jobbar för att landstinget ska upphandla elfordon i framtiden. Vattenfall berättade att de arbetar med att utnyttja kundernas spillvärme. Haninge Åkeri påpekar att mellanlagringsplatser för massahantering skulle korta ner de sträckor deras lastbilar behöver köra. Postnord jobbar mycket med ruttplanering. Riksbyggen har jobbat med mobilitet för de 600 lägenheterna vid Haningeterassen, t.ex. gratis SL-kort.

Kommunen presenterade vad de gjort t.ex. ny fordonspolicy, personalcyklar, ny cykelplan, sopsaltning som möjliggör vintercykling, cykelparkeringar, ny parkeringsstrategi med lägre p-normer i zoner med kollektivtrafiktäthet, projekt för hållbart resande och transporter samt "Blibilpoolare.se" och klimatklivsprojekt som laddstolpar för elfordon.

Rapport från politikerträffen i augusti 2018

Alla nio inbjudna partier fick presentera sig och hävdade att de jobbade aktivt för miljöfrågorna. Vid utfrågningen sedan framhöll de partier som styr kommunen (S), (C), (MP) och (V) att det beslutade dokumentet (Klimat- & miljöpolitiska programmet) var framtaget i samverkan med alla andra partier utom (SD) och (RS). Dessa utelämnade partierna var mycket kritiska till dokumentet och moderatorn, vår egen ordförande Ulf, instämde och kallade dokumentet "urvattnat". (M) hade ändå röstat emot dokumentet. Diskussionen blev sedan mer saklig och önskemål om bättre cykelvägar, elbilar och skyddade skogar blandades med andra hjärtefrågor i publiken. (M) fick frågan om varför de vill avskaffa strandskyddet och (SD) hur de ska minska utsläppen men ändå höja parkeringsnormen till 1,0 överallt. (KD) fick frågan om hur de ska finansiera bygget av en underjordisk pendeltågstation och (L) hur de ska kunna värna miljön och ändå bygga tvärförbindelsen genom skogen till Huddinge. Inte heller övriga partier hade svar på hur miljön ska räddas och utsläppen minskas med denna nya motorväg. (RS) ville skydda all skog i Haninge men övertygade inte om att de kommer att lyckas.

Natursnokarna

Natursnokarna i Tyresta Nationalpark välkomnar både barn och deras vuxna ut i naturen. Vi undersöker, upptäcker och leker i Tyresta för att lära oss mer om djur och natur. Det är bra att ha med sig matsäck för att fylla på med energi mellan upptäckandet och lekandet. Alla barn 4–10 år som har med sig en vuxen är välkomna.

Varje träff startar 10:15 och håller på ca 2 timmar. Vi samlas alltid utanför Naturrum. Föranmälan sker till Naturrum 08-745 33 94 eller info@tyresta.se. Ta alltid med egen matsäck. Kostnad per träff för Naturskyddsföreningens medlemmar: 50 kr/familj och för icke medlemmar 100 kr/familj.

Natursnokarna är ett samarbete mellan Haninge Naturskyddsförening, Tyresta nationalpark och ABF Södertörn. Vid frågor kontakta dokkenmarie@gmail.com.

Spår i skogen

3 februari

Vi smyger ut i skogen för att leta spår efter skogens djur, stora som små.

Spana efter fåglar

31 mars

Vi går en promenad till fågeltornet för att kika på de återvändande sjöfåglarna. Sen tar vi en sväng till stora fågelbordet. Vi hoppas vi får se både stora och små fåglar. Ta gärna med egen kikare eller fågelbok.

Gårdens djur

12 maj

Kom och träffa fårens lamm och lära känna resten av gårdens invånare.

Hitta blommor och bin

16 juni

Upptäck blommor och bin längs en promenad i hagen och till bikuporna. Hjälpt oss att bygga ett stort insektshotell som vi sedan placerar i skogen på lämplig plats. Möjlighet att grilla finns.

Minimonster

18 augusti

Många minimonster har nu vaknat och kan snokas upp i naturens olika vrår, både i skogen och i dammen. Vi tittar på dem under lupp och lär oss mer hur de ser ut.

Höst- och eld-tema

20 oktober

Vi tar en längre promenad in i Tyrestaskogen och upptäcker vad hösten kan erbjuda oss. I slutet av promenaden testar vi att göra upp eld och pratar om branden som skedde för 20 år sedan. Denna träff kommer vara ca 2,5–3 timmar och rekommenderas för barn som orkar gå längre än 2,5 km. Möjlighet att grilla finns.

Utflykter och aktiviteter

Strömstarar vid Nyfors – Sörmlandsleden till Tyresta 10 feb

Samling vid Nyfors busshållplats kl. 10.00.

Som vanligt så här års gör vi en tur för att spana efter strömstare. I år blir det till Nyfors i Tyresö, där det brukar finnas övervintrande strömstarar i forsen varje vinter. Om det inte är alltför mycket snö blir det sedan en vandring längs Sörmlandsleden genom Tyresta nationalpark förbi Årsjön och Bylsjön till Tyresta by för den som vill. (Se det som en uppvärmning inför höstens vandringar på Sörmlandsleden!)

Anmälan till Thorbjörn,
thorbjorn.schwebs@comhem.se
eller 08-500 263 10

Vinterkvist

24 februari

Vi träffas vid busshållplatsen i Tyresta by kl. 11:00

Därifrån gör vi en lättare vandring och tittar på vinterträden. Vi försöker artbestämma träd och buskar i vinterskrud, genom att titta på växtsätt, grensättning, knoppar och barkstruktur. Vi har en trevlig dag i Tyresta och avslutar med fika – medhavd eller köpt på caféet.

Anmälan och frågor: lotta_falge@hotmail.com
eller 070-887 23 37

Fågelskådning för fågelintresserade

Snart är det dags för fågelcirkeln igen. I vår kommer vi att följa utvecklingen av fågelförekomster på flera platser. Där lär vi oss tillsammans att känna igen de olika fåglarna som tillfälligt eller mer permanent vistas vid lokalerna.

16/3 Övervintrare och de allra tidigaste vårfåglarna

7/4 Tidiga vårfåglar

22/4 Sandemar, öppen för alla intresserade

12/5 Sångare och andra insektsätare

25/5 Avslutning, vi knyter ihop vad vi har lärt oss

Ta med kikare och tubkikare om du har samt fika vid varje tillfälle

Välkomna/ Mats

Kostnad 200 kr. Anmäl och frågor senast 1/3.

mats.tapper@naturskyddsforeningen.se

eller 070-422 22 75

Fågelsträck på Torö

23 mars

Vi samlas på övre p-däck i Handenterminalens P-garage kl. 07:00, för att samåka ner till vackra Torö där vi förhoppningsvis får skåda många sträckande fåglar såsom ejder, knipa, alfågel och förhoppningsvis någon örn.

Det upplevs ofta som många grader kallare på Torö så klä dig varmt och ta med matsäck och varm dryck, vi fikar i solen under vandringen runt. Ta med kikare och om du har tubkikare.

Anmälan till mats.tapper@naturskyddsforeningen.se eller 070-422 22 75

Hållbarhetsdag i Haninge kulturhus

30 mars

Kl. 12 - 16 i Haninge kulturhus

I samband med Earth Hour 2019 bjuder ABF Södertörn in till en heldag i Haninge kulturhus späckad med föreläsningar, information och inspiration om hållbarhet och en miljövänligare vardag.

Välkommen att ta del av intressanta programpunkter, informationsbord och prova på-aktiviteter! Programmet publiceras på hemsidan och Facebook under mars.

Naturskyddsföreningen deltar i Hållbarhetsdagen med en "Klädbytdag"

Vi i den rika delen av världen shoppar alldeles för mycket. Det drabbar miljö och människor hårt i andra länder. Samtidigt så börjar många tröttna på slit-och-släng-trenden. En klädbytdag är en rolig, social och helt gratis aktivitet som ger konkret miljönytta. De plagg som man har tröttnat på eller som inte längre passar blir nya och roliga för någon annan. Livet på kläderna förlängs och vi bidrar till en bättre miljö.

Så här går det till på ett klädbyte

- Det är helt gratis.
- Du tar med dig fem eller tio fina och fräscha plagg.
- För varje plagg får du en biljett som du kan byta mot ett nytt plagg.
- Eventuellt behöver du lämna in dina plagg innan själva klädbytdagen.
Exakt vad som gäller kan du läsa på vår hemsida en tid före den 30 mars.
- Plagg som ingen väljer skänks till en välgörenhetsorganisation. Du får inte tillbaka kläderna.

WWF Earth Hour - tillsammans för klimatet

30 mars

Klockan 20:30 - 21:30, är det dags för Earth Hour igen. Jordtimmen då vi har chansen att visa att vi bryr oss om planeten. Senast slog Earth Hour nytt globalt rekord med 188 länder som deltog, och i Sverige deltog hela 89 procent av kommunerna.

Hjälp oss plocka skräp i Rudans naturreservat 31 mars

Samling: kl. 11:00 vid Rudans entré, vid den lilla bron efter spiraltrappan.

Vill du bli en naturhjälte?

Häng med oss och plocka upp skräp längs stigar i Rudans vackra naturreservat. Tag med matsäck och lämpliga kläder. När vi plockat färdigt längs natursköna stigar fikar vi på lämplig plats, lyssnar in de första flyttfåglarnas ankomst och trummar ut bilder vi tagit från aktiviteten på sociala medier tillsammans med budskapet: #TaMedSkräpetHem, #PlockaUppSkräpetISkogen och #HållHaningesSkogarRena.

Anmälan och frågor till Mattias; mattias.bernhardsson.haninge@gmail.com

Långvandring Sandemar-Tyresta

14 april

Denna vårdag upprepar vi på begäran förra höstens heldagsvandring på ca 15 km genom Haninges härliga natur. Förra året hade vi turen att se fyra havsörnar på vandringen!

Vi tar bussen ner till Sandemar och vandrar norrut på grusvägar genom ett vackert odlingslandskap upp till Vinåker. Därefter blir det skogsvandring genom vildmarken på stigar förbi Åva träsk, Stensjödäl och över brandfältet förbi Stensjön. Vandringen avslutas i Tyresta by, där vi tar bussen hem. Under promenaden spanar vi efter nyanlända vårfåglar, tidiga vårblommor och insekter, men huvudsyftet är att bara njuta av naturen. OBS! Vandringen är krävande och delvis kuperad, så det krävs god kondition för att kunna hänga med. Upplysningar och anmälan senast 10/4 till Susanne, sussie.agartz@comhem.se eller till Lars, lars-g.magnusson@comhem.se eller 070-544 78 84

Fågelutflykt till Sandemar

22 april

Samling på Sandemars parkering kl. 08:30

Bussresenärer tar 839 och kliver av vid Svärdsnäsviken.

Vi ser fram emot en härlig vårdag med många spännande fågelmöten.

Välkommen att se och höra de som återvänt från sina övervintringsplatser.

Vi fikar på någon trevlig plats, ta med kikare och tubkikare om du har.

Anmälan till mats.tapper@naturskyddsforeningen.se eller 070-422 22 75

Utflykt till Häringe

4 maj

Promenad och picknic i natur och kulturmiljö.

Gemensam avfärd till Häringe med buss 847 klockan 9:39 från Västerhaninge pendeltågstation. Samling klockan 10:15 vid Häringe slotts parkering för de som kommer med bil.

Först tar vi en promenad runt Häringe slott med anor från 1657 och Häringes stall, som nu är ett privatstall. Sedan tar vi en promenad ca 1,5 km till Byholmen och äter våra medhavda matsäckar vid havet. Vi får se hur många arter du hittar bland blåsippor, vitsippor, nunneört tillsammans med ovanligare växter som lungört, tandrot, vårärt, vildbalsamin, gullpudra och mattor av myskmadra, orkidéer som tvåblad, nästrot och sällsynta lundgräs.

Medtag matsäck.

Hemfärd med buss och bil planeras till kl. 15:10

Anmälan till natur@svensk.net eller 073-184 44 77

Rhododendron i Bergianska trädgården

22 maj

Samling vid informationstavlan vid Bergianskas ingång kl. 19:00

Vi går genom parken upp till italienska terrassen och hoppas att rhododendron-dalen är i full blom. Här finns en stor samling olika sorters Rhododendron och Azaleor, så vi kan få en vacker upplevelse. Efter eller under vandringen intar vi medhavd fika.

Anmälan till Lotta Falge, lotta_falge@hotmail.com eller 070-887 23 37

Naturnatta vid Stegsholm och Sandemar

4 juni

Vi börjar med en vandring ca 2.5 km vid Stegsholm. Samling vid parkeringsplatsen kl.18:00. Kontakta undertecknade om du behöver skjuts.

Bra med bekväma skor eller stövlar. Fika i försommarkvällen bland orkidéer och fågelsång. Säkert får vi höra göken.

Sedan åker vi gemensamt vidare till Sandemar för att lyssna på nattsångare i skymningen. På hemvägen åker vi ev. in på Åvavägen för att spana efter nattskärran. Tag med varma kläder och extra fika, natten är lång...

Anmälan senast den 1 juni till zetterstedtulf@gmail.com eller beatriceotussan@hotmail.com

Årets sommarutflykt går till Fjärdlång

6 juli

Kom med på årets sommarutflykt

Vi åker med båten från Dalarö klockan 9:55 - Fjärdlång kl. 11:10

Fjärdlång ägs av Haninge kommun och drivs av en privat entreprenör. Fjärdlång är naturreservat tillsammans med ett antal omkringliggande öar med ett rikt fågelliv.

Vi tar en promenad över ön och utforskar den bilfria och omväxlande ön med röda stugor, leende ängar, skyddade havsvikar och kuperade skogsmarker. Här kanske du ser någon av alla skärgårdens typiska växter och djur.

Dagen avslutar vi med gemensam lunch. Ta med matsäck eller ät på Fjärdlångs kiosk/restaurant innan båten avgår klockan 15:35 från Fjärdlång tillbaka till Dalarö.

Kostnad båtresan och ev. restauranglunch betalas på plats.

Anmälan till Johan; natur@svensk.net eller 073-184 44 77.

Vandringsserie på Sörmlandsleden 29 sep, 27 okt, 17 nov

Följ med och upptäck Sörmlandsledens etapper som går igenom Haninge kommun och till Huddinge kommun. Tre söndagar går vi en etapp och njuter av skogen och upptäcker naturen som finns nära oss. Vandringarna kräver god kondition.

Sträcka 1: Tyresta by – Handen (Rudans gård), 10 km

29 september

Samling vid entrén i Tyresta by klockan 10:00.

Etapp 4 på Sörmlandsleden går från Tyrestaskogen och vidare upp mot Svartbäcken. Därefter fortsätter vi med en stigning över bergen mot Högstalund och Skutan där den passerar gamla Dalarövägen. Vi går delvis genom bebyggda grönområden. Slätmosse är ett biologiskt intressant område.

Upplysningar och anmälan till: dokkenmarie@gmail.com eller 070-812 15 19

Sträcka 2: Handen (Rudansgård) – Paradiset, 11,5km

27 oktober

Samling vid entrén i Handen (Rudans gård) klockan 10:00.

Etapp 5 på Sörmlandsleden går genom ett större sammanhängande, myr- och sjörikt gran- och lövskogsområde med talrika tallhedsbevuxna hållmarksområden likt öar i ett skärgårdslandskap. Höjden över havet ökar

något längs leden och kulminerar på Tornberget, 111 m ö h som vi ev. kommer att göra en avstickare till. Av djurlivet märks rådjur, älg och hare i skog och på fält, svanar, gäss och dykänder i sjö och ormvråk i skyn. Större hönsfåglar förekommer men hör inte till vanligheten.

För att ta sig tillbaka till civilisationen går SL- buss 709 till Huddinge station från Hållplats Bruket eller Ådran (närmare).

Upplysningar och anmälan till: dokkenmarie@gmail.com eller 070-812 15 19

Sträcka 3: Lida Friluftsgård - Ådran/Paradiset, 12 km **17 november**

Samling vid Lida friluftsgård klockan 10:00.

OBS! Tid och plats kan komma att ändras. Aktuell information kommer publiceras på hemsidan, facebook och till de som anmält sig.

Etapp 6 på Sörmlandsleden. Torpruiner vittnar om den tid då våra skogar var befolkade. Naturen är delvis omväxlande och vegetationsrik. När man kommer fram till den utdikade f d Kvarnsjön är man inne i ett område med stora geologiska och zoologiska värden. Strax efter Kvarnsjön finns, norr om leden, en bäck som skurit sig ned i svallisedimenten som slingrar sig igenom inlandsisens lämningar. Söder om leden i området Pålamalm finns ett antal åsgropar, varav en är bland de största i Sverige med ett djup av 31 m. Efter en vandring utmed Bockån rundar leden sjön Getaren och letar sig före etappmålet upp på en höjd med fin utsikt över nejden.

För att ta sig tillbaka till civilisationen går SL- buss 709 till Huddinge station från Hållplats Bruket eller Ådran (närmare).

Upplysningar och anmälan till: dokkenmarie@gmail.com eller 070-812 15 19

Miljövänliga Veckan – ”Ta vara på det du har” **V40**

De närmaste åren kommer Miljövänliga Veckan att handla om att ta hand om saker vi redan har. Vi vill inspirera till att laga favoritjeansen, måla det avskavda bordet och lämna in den trasiga lampan på reparation. Att se värdet i våra saker och få dem att leva ett varv till. För att vi tillsammans ska börja konsumera mindre och mer hållbart. Slutligen återvinn när prylen inte går att återbruka.

Gröt och bildlunch

8 december

Plats och tid: platsen meddelas vid anmälan, tiden blir kl. 13:30

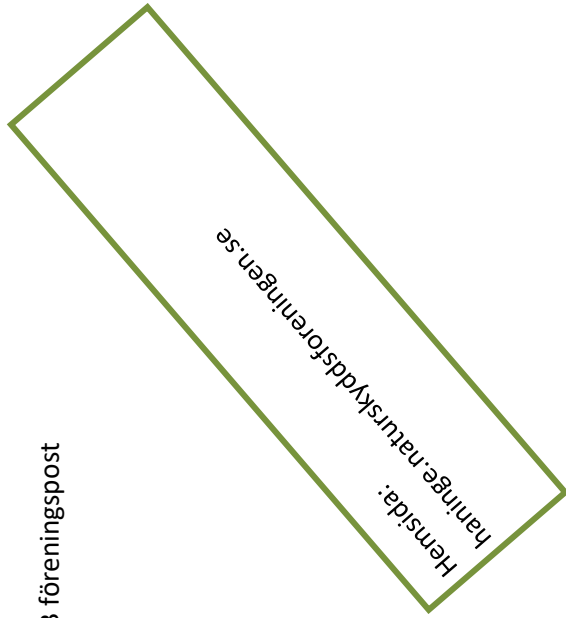
Vi träffas traditionsenligt och njuter av risgrynsgröt, skinksmörgås och annat gott. Glögg, pepparkakor och något gott hembakat finns förstås också liksom ett lotteri.

Sen är alla välkomna att visar egna bilder, natur, djur eller reseupplevelse i Sverige. Max 20 min/visning och inte fler än 3-4 visningar, meddela vid anmälan om du vill visa bilder.

Anmälan senast 1 december till Ingeborg May, ingeborg.may@comhem.se, eller 073-931 90 00.

B föreningspost

Avsändare:
Naturskyddsföreningen i Haninge
Fläderstigen 21
136 72 Vendelsö